

वृत्तविद्या

जिन्दगी के सफ़र में गुजर जाते हैं जो मकाम वो फिर नहीं आते, वो फिर नहीं आते...

आजही ज्यांची गाणी तरुण वाटतात अश्या किशोरदांना 31व्या स्मृतिदिनानिमित्त अभिवादन..!!

• पुणे, शनिवार, १३ ऑक्टोबर २०१८.

आवृत्ती : १ अंक : ३

अगलेख : आपत्ती व्यवस्थापनाची ऐशीतैशी!

• आजचा अंक, पाने ०४ .

आंध्र किनारपट्टीवर 'तितली' चे थैमान तेजसी आगाशे

भुवनेश्वर, ता. १२: बंगालच्या खाडीत निर्माण झालेल्या 'तितली' या चक्रीवादळाने रौद्र रूप धारण केले आहे. गुरुवारी पहाटे साडेपाच वाजता हे वादळ ओडिशा आणि आंध्रप्रदेशच्या समुद्रकिनार्यावर येऊन धडकले आहे. भारतीय हवामान खात्याच्या माहितीनुसार १० किलोमीटर प्रतितास या वेगाने हे वादळ पुढे सरकत आहे.

वादळामुळे सर्वत्र प्रचंड पाऊस होऊन मोठे नुकसान झाले आहे. ओडिशामध्ये प्रशासनाकडून हाय अलर्ट जारी करण्यात आला आहे. आतापर्यंत जवळपास ३ लाख नागरिकांना सुरक्षित स्थळी हलवण्यात आले असून, नागरिकांसाठी निवारागृहे उभारण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत.

दुसऱ्या बाजूने अरबी समुद्रात उठलेल्या लुबान वादळाची गतीही वाढली आहे, परंतु हे वादळ येमेनच्या दिशेने सरकले असल्याने भारताला त्याचा धोका नाही.

पुण्याची ग्रामदेवता श्री तांबडी जोगेश्वरी देवीची शुक्रवारी वाघजाई रूपात बांधलेली पूजा. शनिवारी नवरात्राच्या चौथ्या माळेला देवीची अश्वारूढ रूपातील पूजा बांधण्यात येईल, असे विश्वस्तांनी सांगितले .

भारताची संयुक्त राष्ट्र मानवी हक्क परिषदेवर निवड (एनआय)

नवी दिल्ली, ता. १२: संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या (यूएन) शीर्ष मानवी हक्क संस्थेत भारताची निवड झाली. भारताचा कार्यकाल तीन वर्षांचा असून १ जानेवारी २०१९ पासून सुरु होईल. आशिया- प्रशांत श्रेणीत भारताला सर्वाधिक म्हणजे १८८ मते मिळाली आहेत. संयुक्त राष्ट्रांच्या १९३ सदस्यीय सभेत संयुक्त राष्ट्र

मानवाधिकार परिषदेच्या नवीन सदस्यांची निवड करण्यात आली. या परिषदेचे सदस्यत्व मिळवण्यासाठी कमीतकमी १७ मतांची गरज असते. भारताबरोबरच बांगलादेश, फिजी आणि फिलिपीन्स या देशांनीही या श्रेणीत सदस्यत्व मिळवण्यासाठी दावा केला होता. भारताचे राजदूत सैय्यद

अकबरुद्दीन म्हणाले, की सर्वाधिक मतांनी विजयी होऊन भारताने आंतरराष्ट्रीय समुदायात स्वतःचे वेगळे स्थान निर्माण केले आहे. जागतिक स्तरावर मानवी हक्कांचे संरक्षण आणि प्रचारासाठी भारत सदैव कार्यरत राहील अशी ग्वाही त्यांनी दिली व भारताच्या बाजूने मतदान करण्याच्या सर्वांचे आभार मानले.

पीएमपीएमएलचा 'रुसवा' नित्याचाच

अंकुश फोपसे/प्रणित जाधव

दे धक्का : गोखले चौकात बंद पडलेली बस

पुणे, ता. १३ : ऐन रहदारीच्या रस्त्यावर बंद पडलेल्या बसमुळे वाहतुकीचा खोळंबा झाल्याचे अनेकदा दिसून येते. बंद पडलेल्या या बसला प्रवासी धक्का देतात असे चित्र शहरातील रस्त्यावर हमखास दिसते. पीएमपीएमएलच्या गाड्यांची ही दुरवस्था कायमच चिंतेचा आणि टीकेचा विषय ठरत आहे,

त्याचे गांभीर्य प्रशासनाला आहे की नाही हाच कळीचा प्रश्न प्रवाशांतून उपस्थित केला जात आहे. बस क्रमांक १० कात्रज - गोखलेनगर मार्गाची बस गोखले चौक येथे बंद पडली. बस मध्ये खूप गर्दी असल्याने प्रवाशांची गैरसोय झाली. असाच प्रकार टिळक रस्त्यावर घडून आला. टिळक रस्ता अरुंद असल्याने येथेही काही काळ वाहतूक कोंडी

झाली. प्रवाशांनी बसला धक्का देत बाजूला नेले. प्रशासनाने याची गंभीर दखल घ्यायला हवी. अधिकार्यांनी त्यांची जबाबदारी योग्य रीतीने पार पाडण्याची आवश्यकता आहे. पीएमपीएमएलच्या किमान पातळ्यांवर सुधारणा होणे गरजेचे आहे. अशा वारंवार अनुभवास येणाऱ्या गैरसोयीमुळे प्रवाशांनी तीव्र नाराजी व्यक्त केली.

ससूनमध्ये स्वच्छतागृहांची दुरवस्था

अंकुश फोपसे

पुणे, ता. १३ : शहरातील सर्वात मोठ्या आणि सामान्यांसाठी सोयीच्या समजल्या जाणाऱ्या ससून हॉस्पिटलमध्ये स्वच्छतागृहांची दुरवस्था झाली आहे. वृत्तविद्येच्या प्रतिनिधीने तिथे जाऊन प्रत्यक्ष पाहणी केली असता ही बाब निदर्शनास आली. हॉस्पिटलमधील वॉर्ड क्रमांक १८ मधील

स्वच्छतागृहांची अवस्था ही फार वाईट आहे. स्वच्छतागृहांचे दरवाजे तुटलेले आहेत. स्वच्छतागृहाजवळच रुग्णांनी काढून टाकलेली बॅडेजेस व इतर साहित्य टाकले जाते. तसेच शिकाऊ डॉक्टर रुग्णांचे म्हणणे नीट ऐकून घेत नाहीत. बराच वेळ रुग्णांना ताटकळत ठेवले जाते. कधी कधी संपलेलं सलाईन काढण्यासाठी हातात बाटली

ससून रुग्णालयात पडलेला कचरा

घेऊन डॉक्टर पर्यंत चालत जावे लागते, अशी तक्रार रुग्णांच्या नातेवाईकांनी केली.

पुणे शहर.....

पान २

संपादकीय.....

पान ३

क्रीडा आणि

मनोरंजन..

पान ४

म्हणून पुण्यातल्या टेकड्या जिवंत...

तेजसी आगाशे

पुणे ता. ११ : धकाधकीच्या महानगरी जीवनात टेकड्यांसारख्या मोकळ्या जागा म्हणजे पुणेकरांसाठी प्राणवायूच आहे आणि सुदैवाने पुण्यात आजही मुबलक टेकड्या आहेत. त्यापैकीच एक म्हणजे सेनापती बापट रस्त्यावरील हनुमान टेकडी. पुण्यातील निसर्गप्रेमी आणि व्यायामपटूंची लाडकी जागा. या हौशी पर्यावरणप्रेमीमुळेच आज ही टेकडी रसरशीत, जिवंत आणि हिरवाईने नटलेली राहिली आहे.

याच परिसरातील रहिवासी असल्यामुळे आठवड्यातून तीन ते चार वेळा तरी सकाळी लवकर टेकडीवर फिरायला जाणं होतंच! लहानांपासून वृद्धांपर्यंत सर्व वयोगटातील उत्साही माणसे टेकडीवर व्यायाम करायला, फिरायला येतात. रोज गेल्यामुळे चेहरे नजरेत बसतात, लक्षात राहतात. मधुकर काका त्यापैकीच एक. अतिशय नियमित, सकाळी सहाच्या ठोक्याला टेकडीवर हजर. अतिशय साधा पेहराव, हातात कुदळ -फावडे आणि छोट्या बादल्या आणि तजेलदार चेहरा. दररोज एक तासभर खपून ते टेकडीवरच्या छोट्या मोठ्या झाडांना पाणी घालत, काही नवीन झाडे लावत. कधीतरी त्यांच्यासोबत काम करायला काही उत्साही मंडळी असत पण कोणीही नसले तरी त्यांचे काम मात्र थांबायचे

नाही. रोज तीच अमाप ऊर्जा आणि चेहऱ्यावर समाधान. त्यांच्याविषयी आणि त्यांच्या कामाविषयी खूप कुतूहल निर्माण झाले आणि एक दिवस त्यांच्याशी खूप गप्पा मारल्या. त्यातून उलगडलं त्यांचं काम आणि पर्यावरणाविषयीचं निर्व्याज प्रेम! मधुकर नातू, मॉडेल कॉलनीचे रहिवासी, सरकारी नोकरीतून निवृत्त. मूळचे सिंधुदुर्गचे. ते सांगतात, इकडे आल्यानंतर मला कोकणातला समृद्ध निसर्ग आणि शहरातील वैराण जमिनी, हिरवाईची कमतरता हा विरोधाभास प्रकर्षाने जाणवला. हातात वेळ आहे, शक्ती आहे, आणि इच्छा ही आहे त्याचा उपयोग वृक्षसंवर्धनासाठी करायला हवा असे मनापासून वाटू लागले, आणि हे काम हाती घेतले.

नातू काका गेली आठ वर्षे नियमित सकाळी टेकडीवर जात आहेत. ग्रीन हिल्स नावाची एक स्वयंसेवी संस्था इकडे वृक्ष लागवड आणि त्यांच्या जतन-संवर्धनासाठी काम करते. संस्थेच्या कार्यकर्त्यांनी येथे नियमित पाणीपुरवठ्यासाठी पाणीसाठा असलेल्या मोठ्या टाक्या, पंप आणि पार्सप लाईन्सची व्यवस्था केली. काही देशी रोपांची जाणीवपूर्वक लागवड केली. छोटे प्लास्टिक कॅन्स तेथे आणले जेणेकरून आजूबाजूच्या सर्व छोट्या झाडांना येता जाता पाणी घालता येईल. या सर्व कार्यक्रमात संस्थेचे हौशी कर्मचारी तर सहभागी

होतेच, पण काही पगारी कर्मचारीही नेमण्यात आले. नातूकाका संस्थेसोबत अखंड काम करत होते. कामाचा व्याप वाढला. पण हवे तसे परिणाम मिळाले. काका म्हणतात, एव्हाना माझ्या लक्षात यायला लागले होते, की फक्त झाडांना पाणी घालून पुरेसं नाही, तर मातीची सतत धूप झाल्याने परिसर खडकाळ बनला आहे. त्यावर काहीतरी उपाय शोधायला हवा. सुबाभूळ आणि ग्लायरिसिडिया सारख्या परदेशी वनस्पतींनी सर्व जागा व्यापल्यामुळे देशी वनस्पतींना रुजण्यासाठी आवयभयक पोषक तत्व मिळत नाहीत. या सर्व गोष्टींचा विचार करून त्यांनी नवीन धोरण आखले. त्यात पुढील तीन गोष्टींचा समावेश होता: १. टेकडीवर चर किंवा खंदक खोदणे जेणेकरून जमिनीत पाणी झिरपू शकेल. २. गवत, जैव कचरा इ.नी टेकडीचा खडकाळ भाग व्यापणे आणि त्यावर मातीचा पातळ थर देणे. ३. देशी झाडांची लागवड आणि संवर्धनावर लक्ष देणे. ठरवलेल्या दिशेने काम जोरात सुरु झाले. आणि सातत्यपूर्ण प्रयत्नांचे फळ हळू हळू मिळू लागले. टेकडी फुलली, बहरली. नातूकाकांचे काम अकिरत चालू आहे, राहणार आहे.

त्यांचा निरोप घेऊन निघताना एका वेगळ्याच समाधानाने माझे मन भरून आले. मी त्यांना विचारले, कोणत्या प्रेरणेने एवढं काम

करता? त्यांचा एकच उत्तर होतं, समाधान! प्रचंड समाधान आणि आनंद मिळतो मला हे करून. पूर्ण दिवसासाठीची ऊर्जा मिळते. वेळ सन्मार्गी लागतो. माझाच फायदा आहे यात. मन उल्हासित, की शरीरही तंदुरुस्त. आणि मी काही विशेष करतच नाही, ही झाडच मला भरभरून देतात! साठीच्या घरातील नातूकाका आज निरोगी आणि उत्साही आहेत ते त्यांच्या या छंदामुळेच. नुकताच १ ऑक्टोबर रोजी जैन महावीर भवनात त्यांच्या या कामासाठी त्यांचा सत्कार करण्यात आला. पर्यावरण जपण्यासाठी आपण आपल्या पातळीवर किती चांगले प्रयत्न करू शकतो! फार काही मोठा विडा उचलण्याची गरज नसते. याचा आदर्शच त्यांनी घालून दिला आहे.

नातूकाकांसारखी माणसं आहेत म्हणूनच आज टेकड्या जिवंत आहेत! मोकळा श्वास घेण्यासाठी मोकळ्या जागा उपलब्ध आहेत!

मधुकर नातू

या कार्यासाठी हातभार लावण्याची इच्छा असल्यास पुढील क्रमांकावर संपर्क साधावा.

मधुकर नातू

ईमेल - mrnatu@gmail.com

संपर्क क्रमांक - ९८२३०३६९००

टिळक रस्त्यावरील

इमारतीमध्ये आग अंकुश फोपसे

पुणे, ता.१० : टिळक रस्त्यावरील दुर्वाकूर हॉटेलच्या जवळच असलेल्या तुळशी अपार्टमेंटमध्ये बुधवारी आग लागली होती. त्या अपार्टमेंटमधील अन्नवाल यांच्या प्लॅटमधून सकाळी नऊच्या सुमारास मोठ्या प्रमाणात धूर बाहेर येऊ लागला. तेव्हा अन्नवाल यांनी स्वतःचा जीव वाचवत आपल्या कुटुंबियांना बाहेर काढले. तसेच इमारतीतील इतर लोकांनाही बाहेर काढले. अग्निशमन दलाच्या जवानांनी तात्काळ घटनास्थळी धाव घेऊन आग विझवली.

या अपार्टमेंटमध्ये इतरही खासगी संस्थांची कार्यालये आहेत. आगीत मोठ्या प्रमाणात साहित्य जळून खाक झाले. आगीने उग्र रूप धारण केले होते. अग्निशमन दलाला बोलावल्यानंतर दलाच्या जवानांनी त्वरित आग आटोक्यात आणल्यामुळे आग इतर प्लॅटपर्यंत पोचली नाही.

गांधीपेक्षा आंबेडकर

जवळचे - वागळे

चेतन झडपे

रुढार्थाने मी गांधीवादी नाही. गांधींचे अनेक विचार मला पटत नाहीत. मला गांधीपेक्षा आंबेडकर जास्त जवळचे वाटतात. पण गांधी या व्यक्तीविषयी मला विलक्षण आकर्षण आहे. गांधीहत्येनंतरही गांधीवाद्यांनी आणि गांधी विरोधकांनी वेळोवेळी गांधींचा खून केला. तरीही गांधी कधी मेले नाहीत असे परखड मत ज्येष्ठ पत्रकार निखिल वागळे यांनी व्यक्त केले. महाराष्ट्र गांधी स्मारक निधी आयोजित 'गांधी सप्ताह' मध्ये ते बोलत होते.

वागळे म्हणाले, देशात अघोषित आणीबाणी लागू केली आहे. सत्तेच्या भीतीमुळे समाजात सत्य पोचत नाही. माध्यमांनी सत्तेपुढे लोटांगण घातले असून, आपला विवेक विकून टाकला आहे. रोहित वेमुलाच्या आत्महत्येला भाजप आणि अभावपि जबाबदार असल्याचा आरोप त्यांनी केला. यावेळी मंचावर युक्रांदचे संस्थापक कुमार सप्तर्षी आणि ज्येष्ठ विचारवंत अन्वर राजन उपस्थित होते. संगीता माने यांनी आभारप्रदर्शन केले.

पदपथाचे झाले वाहनतळ

प्रणित जाधव

पुणे, ता. १३ : पदपथावर चारचाकी वाहने उभी केल्याने आदिनाथ सोसायटी, शंकर महाराज वसाहत, रेणुका सोसायटी येथील रहिवाशांना पदपथ हा नेमका व्यावसायिकांसाठी की नागरिकांसाठी आहे हाच प्रश्न पडत आहे.

नाट्य परिषदेच्या निवडणुकीत 'पतंग'बाजी

प्रणित जाधव

पुणे, ता. ७ : अखिल भारतीय मराठी नाट्य परिषदेच्या पुणे विभाग कार्यकारिणीच्या रविवारी झालेल्या पंचवार्षिक निवडणुकीत नटराज पॅनेलचे सर्व उमेदवार विजयी झाले.

कार्यकारिणीच्या १९ जागांसाठी तीन पॅनेलचे ५३ उमेदवार निवडणुकीच्या रिंगणात होते. नटराज, नाट्यधर्मी आणि लोकमान्य पॅनेलचे निवडणूक चिन्ह अनुक्रमे पतंग, मुखवटे, दुपारी ४ या वेळेत मतदान झाले. त्यात १४४० पैकी ८११ सभासदांनी मतदान केले.

टिळक स्मारक मंदिर : नटराज पॅनेलचे विजयी उमेदवार निकालानंतर जल्लोष करताना.

मतमोजणीस सायंकाळी सहा वाजता सुरुवात झाली. पहिल्या फेरीपासूनच नटराज पॅनेलचे सर्व उमेदवार आघाडीवर होते. साधारणपणे तिसऱ्या फेरीनंतर त्यांचे सर्व उमेदवार विजयी होणार असल्याचे चित्र स्पष्ट झाले. या निवडणुकीत नाट्यनिर्माता संघ व चित्रपट महामंडळाचे अध्यक्ष मेघराज राजेभोसले यांच्या नेतृत्वाखाली व विद्यमान अध्यक्ष सुरेश देशमुख यांचा समावेश असलेले नटराज पॅनेल व काही काळानंतर पुन्हा सक्रिय झालेले माजी अध्यक्ष डॉ. सतीश देसाई यांचे रंगधर्मी पॅनेल यांच्यातच लढत होती. तसेच,

माजी अध्यक्ष प्रदीपकुमार कांबळे यांच्या लोकमान्य पॅनेलनेही या निवडणुकीत जोर लावला होता. हीशी व व्यावसायिक रंगभूमीचे पुणे हे मुख्य केंद्र असल्याने या निवडणुकीकडे राज्यभरातील रंगकर्मींचे लक्ष लागले होते. नाट्य परिषदेच्या पाच वर्षांच्या कार्यकारिणीमध्ये सर्व सदस्य नटराज पॅनेलचे असणार आहेत.

जल्लोषाची अशीही घाई...

रंगधर्मी पॅनेलचे मनोहर कुलकर्णी तिसऱ्या फेरीअखेर आघाडीवर होते त्यांनी नटराज पॅनेलचे प्रमोद रणनकरे यांना ८ मतांनी मागे टाकले होते. त्यामुळे नटराज पॅनेलच्या सदस्यांनी मतमोजणी पूर्ण होण्याआधीच केलेल्या जल्लोषावर विरजण पडले. पण रात्री उशिरापर्यंत झालेल्या मतमोजणीत शेवटच्या फेरीत रणनकरे यांच्या विजयावर शिक्षामोर्तब झाले.

“ रंगभूमीतील कलाकारांनी आमच्यावर फार मोठा विश्वास टाकला आहे, त्यामुळे त्यांच्या विश्वासास पात्र राहून नवीन कलाकारांना प्रोत्साहन देण्यासाठी प्रयत्न करणार आहोत. त्याचबरोबर वयोवृद्ध कलावंत व पडद्यामागील कलाकारांसाठी विशेष प्रयत्न करणार आहोत. - मेघराज राजेभोसले (प्रमुख, नटराज पॅनेल)

'पुत्र सांगती चरित पित्याचे'

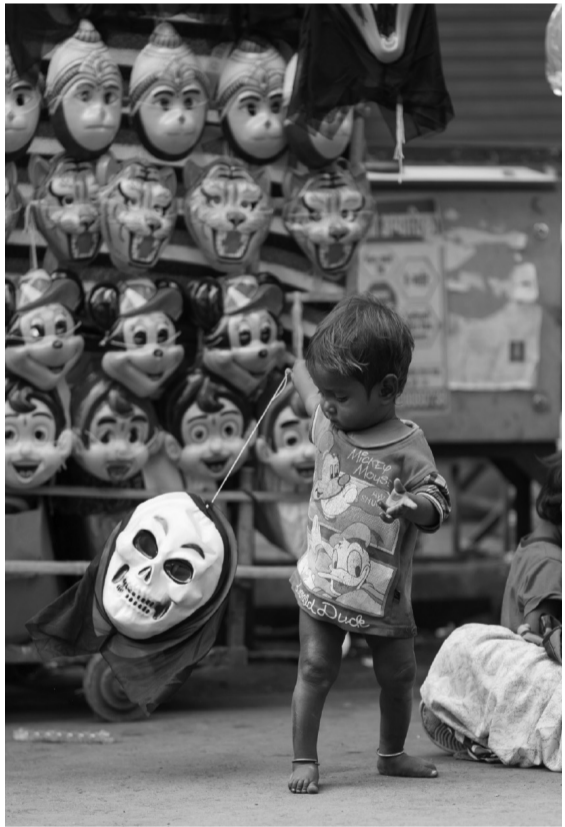
'मसाप गप्पा' मध्ये गदिमांच्या आठवणींना उजाळा देताना डावीकडून अरुण नूलकर, श्रीधर माडगूळकर, आनंद माडगूळकर व शरतकुमार माडगूळकर.

अंकुश फोपसे

पुणे, ता.१०: महाराष्ट्र वाल्मिकी ग. दि. माडगूळकर यांच्या जन्मशताब्दी वर्षाच्या निमित्ताने महाराष्ट्र साहित्य परिषदेच्या वतीने 'मसाप गप्पा' या उपक्रमात 'पुत्र सांगती' या विशेष कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते. या कार्यक्रमात गदिमांचे पुत्र श्रीधर माडगूळकर, आनंद माडगूळकर व शरतकुमार माडगूळकर यांनी सहभागी होऊन गदिमांच्या आठवणींना उजाळा दिला. निवेदक अरुण नूलकर यांनी त्यांच्याशी संवाद साधला.

गदिमा आणि सुधीर फडके म्हणजेच बाबूजी यांच्यात गीतरामायणाच्या रॉयल्टीच्या कारणावरून कुरुर झाली होती. त्यामुळे त्यांच्यातला दुरावा वाढत गेला. त्यांनी एकमेकांसोबत

काम करणं बंद केलं. एका कार्यक्रमासाठी यशवंतराव चव्हाण पुण्यात आले होते. व्यासपीठावर आल्यावर यशवंतरावांनी दोघांचे हात धरून वर केले आणि म्हणाले, 'तुम्ही शब्दांचे आणि सुरांचे शिल्पकार आहात, मराठी संस्कृतीचे शिलेदार आहात, तुम्ही एकत्र काम न केल्यास महाराष्ट्राचे फार मोठे सांस्कृतिक नुकसान होईल त्यामुळे एकोप्याने रहा' अशा शब्दात माडगूळकर बंधूंनी 'बैरजेचे राजकारण' उलगडले. यावेळी मसापचे कार्याध्यक्ष मिलिंद जोशी, कोषाध्यक्ष सुनीताराजे पवार, प्रकाश पायगुडे उपस्थित होते. उद्भव कानडे यांनी सूत्रसंचालन केले.

मुखवटा..?

छायाचित्र : मयुर वाघ

वृद्धाश्रम म्हणजे सांस्कृतिक पराभवाचे प्रतीक - डॉ. सबनीस

अंकुश फोपसे/सुनंदा पडको

पुणे, ता.१२: कवित्व ही सांस्कृतिक कमाई आहे. कवीला देशाच्या आणि भाषेच्या मर्यादा पडत नाहीत, तसेच माणसं जोडण्यासाठी सर्व मर्यादा सोडून मराठी भाषेपुरतेच सीमित न राहता सर्व भाषांतील साहित्याचा अभ्यास केला पाहिजे, असे मत डॉ. श्रीपाल सबनीस यांनी व्यक्त केले. व्यासंगी लेखक डॉ. राजेंद्र माने यांच्या 'सांजसावल्या' व राजेश हेंद्रे यांच्या 'शेक्सपिअरच्या देशातील

कवी' या पुस्तकांचे प्रकाशन सबनीस यांच्या हस्ते झाले. कार्यक्रमाला मॉडर्न महाविद्यालयातील इंग्रजीच्या निवृत्त प्राध्यापिका डॉ. सुप्रिया सहस्रबुद्धे प्रमुख वक्त्या म्हणून उपस्थित होत्या. त्या म्हणाल्या, साहित्याच्या इतिहासाला देशाचा इतिहास निखालसपणे जोडलेला असतो. इंग्रजी साहित्यातून मराठीने खूप काही घेतले आहे. 'सुनीत' हा काव्यप्रकारही आपण इंग्रजीमधूनच घेतला आहे. शेक्सपिअरच्या देशातील

पुस्तक प्रकाशनावेळी उपस्थित मान्यवर

अनेक कवींनी वृद्धाश्रमातल्या सर्व यातना तारुण्यातच भोगलेल्या आहेत. काही पाश्चात्य कवींचा जीवनक्रमही त्यांनी आपल्या भाषणातून उलगडला. प्रकाशित झालेल्या पुस्तकाबद्दल बोलताना सबनीस म्हणाले की वृद्धाश्रम म्हणजे संस्कृतीच्या पराभवाचे प्रतीक आहे. वृद्धांच्या वेदना समजून घेणं सोपी गोष्ट नाही. डॉ. राजेंद्र माने यांनी वृद्धांच्या व्यथा प्रभावीपणे या पुस्तकात मांडल्या आहेत. 'प्राध्यापक

लोक अतिशय कमी प्रमाणात लेखन आणि वाचन करतात' अशी टीका त्यांनी केली. राजेश हेंद्रे यांनी मात्र वेगळ्या प्रकारचा विषय हाताळला आहे. शेक्सपिअरच्या देशातील कवीचे चरित्र लिहिणे ही फार मोठी गोष्ट आहे. या कार्यक्रमाला मसापचे कार्याध्यक्ष मिलिंद जोशी, सुनीताराजे पवार, प्रकाश पायगुडे इत्यादी मान्यवर उपस्थित होते. संदीप तापकीर यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले.

खनिज तेलाची उलगडली कहाणी...

चेतन झडपे

पुणे, ता.१ खनिज तेल निर्मिती, तेल उत्पादन, तेल शुद्धीकरण यांसारख्या खनिज तेलाच्या अत्यंत कठीण आणि जटिल प्रक्रियांचे स्पष्टीकरण अगदी सोप्या भाषेत पुणेकरांना मिळाले. आंतरराष्ट्रीय भूविज्ञान दिनाचे औचित्य साधून मराठी विज्ञान परिषदेने आयोजिलेल्या कार्यक्रमात 'खनिज तेलाची कहाणी' या विषयावर भूगर्भतज्ञ प्रदिप चेल्लपन बोलत होते. आपल्या व्याख्यानात चेल्लपन

यांनी 'खनिज तेल निर्मिती' आणि खनिज तेल शुद्धीकरण या क्षेत्रातील आपले अनुभव कथन केले. खनिज तेल निर्मिती आणि शुद्धीकरण या प्रक्रिया अत्यंत कठीण आहेत. तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीमुळे या प्रक्रियेतील जटिलता आणि काठिण्य काही प्रमाणात कमी झाले आहे. या कार्यक्रमात 'खनिज तेलाची कहाणी' या विषयावर भूगर्भतज्ञ प्रदिप चेल्लपन बोलत होते. त्यामुळे या क्षेत्रातल्या लोकांना जणू काही बॉम्बवर बसलो आहोत

अशी नेहमीच प्रचिती येत असते. तरीही या क्षेत्रात सुरक्षिततेला सर्वोच्च प्राधान्य असल्याचेही त्यांनी सांगितले. या क्षेत्रातील वाढत्या संधी लक्षात घेऊन आगामी काळात करियरच्या दृष्टीने तरुणांनी या क्षेत्राकडे पाहावे असेही त्यांनी सांगितले. संबंधित विषयावरील चित्रफीतही यावेळी दाखविण्यात आली. कार्यक्रमाला मराठी विज्ञान परिषदेचे अध्यक्ष विनय र. र. आणि पदाधिकारी उपस्थित होते.

'बालसाहित्यामुळेच मुलांच्या आयुष्याला आकार'

अंकुश फोपसे

पुणे, दि. ११: अमरेंद्र भास्कर मराठी बालकुमार साहित्य संस्थेच्या वतीने देण्यात येणाऱ्या राज्यस्तरीय उत्कृष्ट बालसाहित्य पुरस्काराचे वितरण ज्येष्ठ साहित्यिक भारत सासणे यांच्या हस्ते झाले. न्यू इंग्लिश स्कूल येथे पार पडलेल्या वितरण समारंभात 'बालसाहित्यामुळेच मुलांच्या आयुष्याला आकार मिळतो व त्यातूनच मुलांवर चांगले संस्कार होतात. बालसाहित्याची

व्याप्ती प्रचंड वाढली आहे आणि ते सातासमुद्रापार पोहोचले आहे म्हणूनच बालसाहित्यातील मूल्य हे सर्वश्रेष्ठ आहे', असे मत त्यांनी व्यक्त केले. यावेळी डॉ. विशाल तायडे, डॉ. विद्या बोरसे, उत्तम कोळगावकर, सुमन नवलकर, नंदा हरम, राजश्री राजवाडे यांना तसेच मुंबई येथील अनुयोग विद्यालयातील पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. याप्रसंगी संस्थेच्या अध्यक्षा

डॉ. संगीता बर्वे, सल्लागार डॉ. न. म. जोशी, न्यू इंग्लिश स्कूलचे मुख्याध्यापक नागेश मोने, कार्यवाहक सुनील महाजन, राजीव तांबे व इतर मान्यवर उपस्थित होते.

आपत्ती व्यवस्थापनाची ऐशीतैशी!

निसर्गनिर्मित आपत्ती थांबविणे आपल्या हातात नसले तरी मानवनिर्मित आपत्ती निश्चितच टाळता येईल. त्यासाठी नियोजनबद्ध आपत्ती व्यवस्थापन असण्याची नितांत गरज आहे.

गेल्या काही दिवसांमध्ये घडलेल्या घटनांमुळे संपूर्ण शहर ढवळून निघाले. त्यातील पहिली घटना म्हणजे दांडेकर पुलाजवळ मुठा उजवा कालवा फुटला आणि दुसरी मंगळवार पेठेतील जुना बाजार परिसरात भर दुपारी होईंग कोसळले. या घटनेत दुर्दैवाने जीवितहानी झाली. या दोन्ही घटनांचा जर विचार केला तर दोन्ही घटना आपत्तीत मोडतात आणि यावेळीस या आपत्ती निसर्गनिर्मित नसून मानवनिर्मित आहेत हे लक्षात घ्यायला हवे. अशा प्रकारच्या आपत्ती येऊनही त्यांचा सामना कसा करायचा हे शिकायला आपण तयार नाही. तेवढ्यापुरता विषय चघळला जातो, त्यावेळी असलेल्या

सरकारच्या नावाने खडे फोडले जातात आणि मग पहिले पाडे पंचावन्न! उदयास येऊ घातलेल्या या स्मार्ट सिटीत सध्या विरोधक टीका करण्यात व सत्ताधारी पक्ष सत्ता उपभोगण्यात रमलेले आहेत. याहीपलीकडे जाऊन पाहिले तर जनतेवर ज्यांची भिस्त(?) असायला हवी असे अधिकारी फक्त नाममात्र जगावेगळा कारभार करत आहेत. स्वच्छ आणि पारदर्शी साम्राज्यात हा सगळा सावळा गोंधळ चालू असतानाच या घटना घडल्या. केवळ सत्ताधारी पक्षाच्या आणि अधिकार्यांच्या दुर्लक्षामुळे चार जीव हकनाक गेले. यावरून आपत्ती व्यवस्थापनाच्याही पलीकडे कुठलीही आपत्ती मुद्दामहून घडवून कशी

आणायची यांचे चोख व्यवस्थापन आपल्याकडे असल्याचे सिद्ध झाले आहे. निष्काळजीपणा, नियोजनाचा अभाव, कामात दिरंगाई, भ्रष्टाचार आणि एकूणतः गलथान कारभार ही सर्व मानवनिर्मित आपत्तीमागची मूळ कारणे आहेत. अचानक कालवा फुटला तरी आपल्याकडे पाण्याचा निचरा करणारी यंत्रणा अस्तित्वात आहे की नाही असा प्रश्न पडतो. दरवर्षी शहरात प्रामुख्याने नदीत सोडण्यात येणाऱ्या पाण्यामुळे शहरात पाणी घुसते, यासाठी महापालिकेच्या आपत्ती व्यवस्थापन विभागाकडून पावसाळ्यातील पूरस्थितीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी काम केले जाते. पण यावेळी नेमके नदीतून पाणी न येता

कालवा फुटला आणि अचानक दांडेकर पूल परिसरात पाणी शिरले. अशी पूरजन्य परिस्थिती निर्माण झाली असता फक्त अग्निशमन दलच तिकडे उपस्थित होते. महापालिकेच्या आपत्ती व्यवस्थापन विभागाला या घटनेचा काही थांगपत्ताही नव्हता. अशा पार्श्वभूमीवर आपत्ती व्यवस्थापन नक्की कशाचे करायचे असा प्रश्न उपस्थित झालेला आहे. रोजच्या ट्रॅफिकचे नियोजन आपल्याकडून होत नाही तर आपत्तीनंतर निर्माण झालेल्या असाधारण परिस्थितीशी आपण कितपत सामना करू शकणार आहोत याचा सर्वंकष विचार सध्याच्या सत्तारूढ पक्षाने करायला हवा. आपली कातडी वाचविण्यासाठी दरवेळी आपत्तीमागच्या कारणांसाठी

अधिकार्यांना दोषी ठरवले जाते. त्यामुळे अधिकार्यांनीही कुठलीही मानवनिर्मित आपत्ती कशी टाळता येईल आणि जरी आपत्ती आली तर तिचे व्यवस्थापन कसे नियोजनबद्ध करता येईल हे पाहायला हवे. कुठल्याही आपत्तीनंतर यंत्रणेला आपण कितपत दोष देणार आहोत याचा विचार प्रत्येकाने करायला हवा. प्रत्येक सामान्य नागरिकाने सामाजिक कर्तव्ये पाळली तर मग कुठल्याही आपत्तीतून आपण वर येऊ शकतो, स्वतःला सावरू शकतो. छोट्या छोट्या गोष्टी टाळून आपण कुठलीही मानवनिर्मित आपत्ती टाळू शकतो. अनावश्यक अतिक्रमण थांबविले, कचऱ्याचे योग्य व्यवस्थापन केले तसेच वाहतुकीच्या नियमांचे आपल्याकडून

पालन झाले तरी या मानवनिर्मित आपत्ती आपण सामान्य नागरिक म्हणून थांबवू शकतो. फक्त कुठल्याही आपत्तीनंतर व्यवस्था तसेच यंत्रणेला दोष देऊन, आठवडाभर तोच विषय चघळून परत काहीच न झाल्यासारख्याचा आव आणून वागणे सामाजिक अधोगतीकडे नेणारे आहे. निसर्गनिर्मित आपत्ती थांबवत्या आल्या नाही तरी मानवनिर्मित आपत्तीची संख्या निश्चितच आपण शून्यावर आणू शकतो. यासाठीच या आपत्ती व्यवस्थापन दिनी सामान्य नागरिकांबरोबरच महानगरपालिकेच्या आपत्ती व्यवस्थापन विभागानेही लक्षात घ्यायला हवे की कुठलीही आपत्ती होऊच नये यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन आहे.

Sushma Swaraj

I am happy to inform that India has been elected to the United Nations Human Rights Council with highest number of votes. We have secured 188 votes out of 193.

Kapil Sibal
#MeToo

Evidence of a male dominated patriarchal inequitous societal structure . Angst of women justifiable .Society must endeavour to transform this equation Mutual respect and consent the only acceptable basis of relationships .That's when we will be WeTwo

तडका

चेतन झडपे

‘अच्छे दिना’ च्या प्रतीक्षेत ओसरल्या लाटा...

विकासाचा चेहरा चालतो राम मंदिराच्या वाटा...

प्रणित जाधव

वाढळ #MeToo चे

मागील काही दिवसांपासून #MeToo सतत चर्चेचा विषय ठरत असलेल्या या मोहिमेबद्दल समाजातील प्रतिष्ठित लोकांची आलेली मते आणि त्या संबंध घटनेवर आधारित हे भाष्य.

कळलेल्या माहितीनुसार ‘हॉर्न ओके प्लीज’ या चित्रपटात एका गाण्याच्या चित्रीकरणाम्यान अभिनेत्री तनुश्री दत्ता हिच्याशी अश्लील वर्तन करून विनयभंग केल्याप्रकरणी अभिनेते नाना पाटेकर यांच्यासह चार जणांविरुद्ध बुधवारी (ता. १०) रात्री ओशिवरा पोलिस ठाण्यात गुन्हा नोंदविण्यात आला. तसेच अभिनेते आलोक नाथ, गायक कैलाश खेर, दिग्दर्शक नागराज मंजुळे आणि गायक अभिजित या सर्वांच्या यादीत आता दिग्दर्शक सुभाष घई, चित्रपट निर्माते साजिद खान यांचीही भर पडली आहे. हे झालं चित्रपटसृष्टीतलं. यानंतर पत्रकारितेच्या क्षेत्रातील प्रिया रमानी, सुपर्णा शर्मा, शुभा राहा या महिला पत्रकारांनी केलेल्या लैंगिक शोषणाच्या आरोपानंतर विद्यमान केंद्रीय परराष्ट्र राज्यमंत्री आणि पूर्वाश्रमीचे पत्रकार, ज्येष्ठ संपादक एम. जे. अकबर यांना त्यांच्या मंत्रिपदाचा राजीनामा देण्यास भाग पाडले जाण्याची चिन्हे आहेत. कोणत्याही महिलेशी गैरवर्तणूक केली जात असेल तर त्याला माझा

विरोधच असेल असे अमिताभ बच्चन यांनी टिप करून **MeToo** मोहिमेचे समर्थन केले आहे आणि या मोहिमेला इतरही प्रतिष्ठित व्यक्तींचे समर्थन मिळत असताना अभिनेत्री हुमा कुरेशीने मात्र महिलांनी खोटे आरोप करून इतरांना बदनाम करू नये असा सूत्र आळवला आहे. त्याचबरोबर महिला आयोगाच्या अध्यक्ष विजया रहाटकर यांनी चित्रपटसृष्टीतील अशा घटना रोखण्यासाठी सिने अँड टीव्ही आर्टिस्ट असोसिएशनने तत्काळ अंतर्गत तक्रार निवारण समिती स्थापन करावी असे निर्देश असोसिएशनला दिले आहेत. आता या **MeToo** झुळकेचं रूपांतर वाढतात कसं झालं हे समजून घेण्यासाठी आपल्याला त्याच्या मुळाशी जाणं गरजेचं आहे. तर याची सुरुवात २०१७ मध्ये रया सरकार या कायद्याचे शिक्षण घेणाऱ्या युवतीने लैंगिक छळ करणाऱ्यांचा उल्लेख केल्यानंतर झाली. लैंगिक छळ, महिलांवर होणारे अत्याचार अशा सर्व गोष्टींना वाचा फोडणे गरजेचेच आहे आणि अशा मोहिमांचे समर्थन करणे ही प्रत्येक नागरिकाची नैतिक जबाबदारीच आहे फक्त अशावेळी कोणत्याही एका वर्गाला

झुकते माप देऊन दुसऱ्या बाजूकडून विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नांकडे कानाडोळा करणे हे चुकीचे आहे. **MeToo** या मोहिमेचा दुरुपयोग होणार हे वास्तव आपण स्वीकारायला हवं. कारण ही मोहिम सामाजिक माध्यमांवर फेसबुक, व्हॉट्स अॅप, ट्विटर, इत्यादींवर सुरू आहे. एखाद्या सरकारने स्थापन केलेला हा चौकशी आयोग नाही. सामाजिक माध्यमांमध्ये खोडसाळपणा अनुस्यूत आहे कारण या माध्यमांमधील अभिव्यक्तीवर पुरुषप्रधान असल्यामुळे ही मोहिम सुरू झाली आहे. पुरुषही पुरुषसत्ताक समाजव्यवस्थेचे बळी असतात, हे वास्तव ही मोहिम अधोरेखित करते. स्त्रियांबरोबरच्या व्यवहाराबाबत पुरुषांना संवेदनशील बनवणं हे या मोहिमेचं उद्दिष्ट आहे, पुरुषांना धडा शिकवणं ही या मोहिमेची प्रेरणा नाही हे आपण लक्षात घ्यायला हवे. या प्रकारची कृत्ये चित्रपटसृष्टीत जरी जास्त घडत असली तरी त्याची झळ कोणत्याही इतर क्षेत्रापर्यंत पोचणार नाही हे शक्य नाही. एका सजग समाजाच्या

निर्मितीसाठी प्रत्येकाला स्वतःच्या जबाबदाऱ्यांचे व मर्यादेचे भान असणे आवश्यक आहे कारण जोपर्यंत आपण या गोष्टी विचारात घेणार नाही तोपर्यंत हीच घटना आपल्या बाबतीत घडल्यावर त्याचे आपल्याला भोगावे लागणारे परिणाम व त्यामुळे निर्माण होणारी वस्तुस्थिती यांचे आपल्याला भान येणार नाही. समाजातील प्रतिष्ठित व्यक्तींचं अशा प्रकारचं म्हणजे ‘आत एक बाहेर एक’ वर्तन असेल तर त्यांच्या वागणुकीतून समाजाने नेमका काय बोध घ्यायचा, काय शिकायचे हे सांगणेदेखील अवघड आहे. म्हणूनच प्रत्येक स्त्रीला तिच्या व्यथा निर्भयतेने, तिची ओळख गुप्त ठेवून मांडता येतील असे पूरक वातावरण निर्माण करणे गरजेचे आहे आणि महिलांनी कुणावर आरोप केल्यास त्या आरोपांची शहानिशा ही आरोप दाखल करून घेत असलेल्यांनी करावी. त्याबद्दल महिलांनाच उलटप्रश्न करून त्यांचे खच्चीकरण करू नये. तर अशा या **MeToo** च्या लाटेत कोणीही वाहत्या गंगेत हात धुतल्यासारखे कोणावरही आरोप करून मोकळे होणार नाही ना हे एकदा पाहिलेले बरे.

व्यक्तिविशेष : नादिया मुराद

१९९३ साली जन्मलेल्या नादिया या इराकच्या असून त्या याजिदी या अल्पसंख्यांक समाजातील आहेत. संघर्षग्रस्त आणि युद्धग्रस्त भागात महिलांवर होणारे अत्याचार थांबावेत, यासाठी त्यांनी खूप प्रयत्न केले. अतिरेक्यांच्या तावडीतून सुटल्यावर नादिया यांनी जगभरातील महिलांवर होणाऱ्या लैंगिक अत्याचाराला वाचा फोडत जनजागृती करण्याचं काम केलं. मानवी तस्करांच्या तावडीतून सुटलेल्यांसाठी काम करणारी ती संयुक्त राष्ट्रांची पहिली सदस्यदेवता होती. नादिया ही मलाला युसूफझाई नंतर सर्वात कमी वयाची नोबेल पुरस्कार विजेती महिला ठरली. युद्धादरम्यान लैंगिक अत्याचाराला हत्यार म्हणून वापरण्याविरुद्ध

त्यांनी मोठा लढा दिला. इसिस या दहशतवादी संघटनेने तिचे अपहरण करून तिला लैंगिक गुलामगिरीचे लक्ष्य बनवले होते. २०१४ मध्ये पाच हजार याजिदी महिलांना इसिसने गुलाम बनवले होते. तिच्या घरातील सगळ्यांना ठार करून जिहादींनी तिची विक्री केली होती. तिचं अपहरण झालं तेव्हा जवळजवळ तीन हजार लोकांना ठार मारण्यात आले होते आणि पाच हजार स्त्रिया, मुलांना पकडण्यात आले होते. नादिया १९ वर्षांची असताना उत्तर इराकमध्ये इसिसच्या दहशतवाद्यांनी उच्छाद मांडला होता. ती ज्या याजिदी वंशाची आहे त्या वंशातील अनेक लोकांचे शिरकाण त्यांनी केले होते. याजिदी हा एक वेगळा धर्म आहे, या धर्माची बरीचशी तत्त्वे पारशी, सुफी आणि काही प्रमाणात ख्रिश्चन धर्मातली आहेत. त्यामुळे इस्लामचा स्वीकार करण्यासाठी इसिसच्या दहशतवाद्यांनी तेथील नागरिकांवर अनन्वित अत्याचार केले. कित्येक लोकांना गोळ्या घालून ठार केलं. नादियालासुद्धा अशाप्रकारे गुलाम बनवून विकण्यात आले होते. तिला लैंगिक गुलामीच्या व्यापारात आणले होते. तिने जेव्हा पळून जाण्याचा प्रयत्न केला तेव्हा

तिला शिक्षा म्हणून सहा सुरक्षारक्षकांनी तिच्यावर बलात्कार केला. तरीही ती डगमगली नाही. तीन महिने नादिया इसिसच्या ताब्यात होती. एका मुलाच्या ताब्यात असताना तिथून निसटून ती जर्मनीला पळून जाण्यात यशस्वी झाली. नंतर तिच्या दोन बहिणी व दोन चुलत बहिणी यांनाही इसिसची पाशवी गरज भागवण्यासाठी त्यांनी मोसूमला नेले. मोसूम ला नेतानाही त्यांच्यावर बलात्कार करीतच नेले जात होते. इसिसच्या तावडीतून सुटका करून घेतल्यानंतर नादियाने जर्मनीतील एका संस्थेच्या मदतीने २०१६ साली अमेरिकेच्या कॉंब्रीसमध्ये भाषण देताना इसिसला संपवण्याची मागणी केली होती. आज तीन हजार याजिदी महिलांच्या सुटकेसाठी ती प्रयत्न करीत आहे, ज्या आजही सापडल्या नाहीत या वर्षांच्या शांततेच्या नोबेलपुरस्काराने तिच्याकार्याला एकवेगळी उंची मिळवून दिली आहे. आयुष्याची धूळधाण होऊनही ती खंबीरपणे उभी राहिली. शेवटी एवढं सगळं होऊनही तिने पळून न जाता तिच्यासारख्या असंख्य मुलींना इसिसच्या छळावणीतून बाहेर काढण्याचे श्रेष्ठ काम केले आणि आजही अविर्तपणे ते करते आहे.

अंकुश फोपसे

झडप

चेतन झडपे

‘राजा देवइंद्रशाही...’

सध्याचा काळ असा आहे की, आपल्याला सगळं काही फुकट हवे असते. म्हणजे वीज फुकट, पाणी फुकट, इंटरनेट फुकट सारे काही फुकट हवे असते. सतेलाही तेच हवे असते. फुकट देणे आणि बदल्यात हसऱ्या मुद्रेने मतांचा जोगवा मागणे. सत्ता टिकविण्यासाठी सत्तेचा यथायोग्य यथाशक्ती वापर करण्याचा, अलिकडे नव्यानेच रूढ झालेला प्रकार म्हणजे वेगवेगळ्या भरमसाठ मागण्या आणि त्याची सत्तेकडून होणारी पूर्तता. शिवशाही बसमधून पत्रकारांना फुकटचा प्रवास हा निर्णयही असाच! काही निर्णय तिजोरीकडे लक्ष देऊन नव्हे तर मतांकडे डोळा ठेवून घ्यायचे असतात अशी आपल्या उदात्त लोकशाहीची अखंडित वाहणारी परंपरा. असे निर्णय गोडघोड वाटत असल्याने त्याची तमा राजाधिराज देवइंद्राना ती

कसली? त्यांच्यासाठी हा तर चुटकीसरशी सहज होणारा खेळ! ह्याने निवडक पत्रकार मंडळी आनंदित झाली असली तरी बहुतेक पत्रकार नाखूषच असतील. या निर्णयाची दुसरी अदृश्य बाजू अशी की, याद्वारे राजे देवइंद्रानी एकाच दगडात दोन पक्षी मारले आहेत. अशी अचंबित करणारी कुटिल कला राजा देवइंद्रच जाणोत...!!!

सातत्याने वारंवार अपघात घडून येणाऱ्या ‘शाही’ बसची आख्यायिका पंचक्रोशीत पसरलेली असताना, सामान्यजणही या ‘शाही’ बसमधून प्रवास म्हणजे जीवघेणी कसरत असे मानत असताना, या बसमधून पत्रकारांना मोफत प्रवासाचा निर्णय हा कुटिल वाटतो. भोळ्याभाबड्या पत्रकारांचा घातपात करण्याचा मानस हा राजा देवइंद्रांच्या सरकार दरबारीचा कलुषित मानस दर्शवणारा दाखला वाटतो.

पुणेरी पलटनवर दिल्लीची मात

सोनिपत, ता. १२ : शुक्रवारी झालेल्या प्रो-कबड्डी स्पर्धेत पुणेरी पलटन संघाचा दिल्ली दबंग संघाविरुद्ध ४१-३७ असा पराभव झाला. पुणेरी पलटन हा संघ अ गटात प्रथम स्थानावर असून त्यांची सुरुवात यु मुम्बा संघाविरुद्ध झालेल्या अनिर्णित सामन्याने झाली होती. मागच्या सामन्यात हरियाणा स्टिलर्स संघाविरुद्ध त्यांनी ३४-२२ असा विजय मिळविला होता. दबंग दिल्ली संघाचाही प्रथम सामना बरोबरीत सुटला होता.

शार्दूलची पदार्पणातच गच्छंती

हैद्राबाद, ता. १२ : सलग दुसऱ्या कसोटीत पदार्पण करत असलेल्या शार्दूल ठाकूरला मांडीचा स्नायू दुखावल्यामुळे मैदान सोडावे लागले. केवळ १० चेंडूपुरतेच त्याचे पदार्पण ठरले. भारताकडून कसोटी खेळणारा तो २९४ वा खेळाडू होता. भारतीय संघ व्यवस्थापनाने दुसऱ्या कसोटी सामन्यासाठी महंमद शमीला वगळले होते. त्याजागी मुंबईचा खेळाडू असलेल्या शार्दूल ठाकूरला पदार्पणाची संधी देण्यात आली होती. त्याची दोन षटके पण तो पूर्ण करू शकला नाही. शार्दूलचे अपूर्ण षटक अश्विनने पूर्ण केले.

आधी कोलमडले, मग सावरले

राजीव गांधी आंतरराष्ट्रीय स्टेडियम, हैदराबाद : रोस्टन चेंस पूल शॉट मारताना

सौजन्य : आनसीसी रिव्हर

हैद्राबाद, ता. १२ : पहिल्या कसोटीत झालेला पराभव विसरून दुसऱ्या कसोटीत विजय मिळवण्याच्या इरादयाने उतरलेल्या वेस्ट इंडिज संघाचा डाव सुरुवातीलाच गडगडला. ११३ धावांतच त्यांचा निम्मा संघ गारद झाला. नंतर आलेल्या रोस्टन चेंस आणि जेसन होल्डर या जोडीने

भारत वि. वेस्ट इंडिज
विंडीजचा डाव सावरला. दुसऱ्या कसोटीत पहिल्या दिवसअखेर विंडीजने ७ बाद २९५ अशी मजल मारली. चेंस शतकापासून दोन धावा दूर असताना कर्णधार होल्डर अर्धशतक करून बाद झाला. उमेश आणि कुलदीप यांनी प्रत्येकी तीन विकेट मिळविल्या.

धावफलक

वेस्ट इंडिज, पहिला डाव ९५ षटकांत ७ बाद २९५ (शार्ड होप्स ३६, रोस्टन चेंस ९८*, १७४ चेंडू, ७ चौकार, १ षटकार, शेन डॉर्विच ३०, जेसन होल्डर ५२, ९२ चेंडू, ६ चौकार, देवेंद्र बिशू २*, उमेश यादव ३-८३, कुलदीप यादव ३-७४)
वेस्ट इंडिज, पहिला डाव ९५ षटकांत ७ बाद २९५ (शार्ड होप्स ३६, रोस्टन चेंस ९८*, १७४ चेंडू, ७ चौकार, १ षटकार, शेन डॉर्विच ३०, जेसन होल्डर ५२, ९२ चेंडू, ६ चौकार, देवेंद्र बिशू २*, उमेश यादव ३-८३, कुलदीप यादव ३-७४)

९ वर्षांनंतर होणार ब्रेबॉर्नवर लढत

मुंबई : भारत आणि वेस्ट इंडिज यांच्या होणार्या एकदिवसीय सामन्यांच्या मालिकेतील चौथा सामना मुंबईतच होणार असला, तरी आता तो वानखेडे स्टेडियमवर होणार आहे. २९ ऑक्टोबरला हा सामना होईल.

मुंबई क्रिकेट संघटनेच्या प्रशासकीय समितीची मुदत संपल्यामुळे या सामनाच्या आयोजनास त्यांनी नकार दिला होता. २००९ नंतर प्रथमच या मैदानावर सामना होईल.

प्रवास बायोस्कोप ते यूट्यूबपर्यंतचा...

मानव आणि मनोरंजन यांचे नाते मुळातच पूर्वीपासूनच. मनोरंजनाची व्याख्या काळानुरूप बदलली तरी असली, तरी मात्र त्याची व्याप्ती दिवसेंदिवस वाढतच आहे. तर अशाच या मनोरंजन विश्वातील बदलत्या साधनांचा उत्क्रांतीपासून चालू घडीपर्यंतचा घेण्यात आलेला आढावा.

प्रणित जाधव

पर्व बायोस्कोपचे

'सिनेमा' हा शब्द भारतीयांना सन १८९६च्या दरम्यान अवगत झाला, तो ल्युमिअर आणि रॉबर्ट पॉल यांच्यामुळे. कारण त्यांनी तयार केलेले सिनेमे प्रथम 'बॉम्बे'त (मुंबईत) दाखविण्यात आले. हिरालाल सेन व त्यांच्या सहकाऱ्यांनी १८९८ साली स्थापलेली 'रॉयल बायोस्कोप कंपनी' ही भारतातील पहिली चित्रपट निर्मिती करणारी कंपनी. कंपनी बंगालमध्ये असल्याने चित्रपटांचे प्रदर्शन हे कलकत्त्यातच करण्यात येई. बायोस्कोपमध्ये

'अॅनिमेटेड फोटोग्राफी' म्हणजेच चलचित्राचे तंत्र वापरण्यात येई. त्यामुळे बायोस्कोपवर सिनेमा पाहणे हे जणूकाही अनेक चलचित्रांची नियोजनबद्ध मालिका पाहण्यासारखे होते. कुठेही ने-आण करणे सोपे असल्याने बायोस्कोपचा प्रचार व प्रसार अगदी दुर्गम भागापर्यंत झाला. हे पर्व सुरू असतानाच १८९९ साली भाटवडेकरांचा 'The Wrestlers' हा

लघुपट प्रदर्शित झाला आणि मूक चित्रपटाची संकल्पना उदयास येऊ लागली.

भुरळ चित्रपटगृहांची

२०व्या शतकाच्या सुरुवातीला भारतात चित्रपटगृहे होती पण ती मोजकीच. '७० एमएम' च्या अगोदर '१७ एमएम' च्या पडद्यांवर गावोगावी जाऊन चित्रपट दाखवण्याची पद्धत होती. १८ मे १९१२ साली प्रदर्शित झालेला दादासाहेब तोरणेचा 'श्री पुंडलिक' हा मराठी सिनेमा भारतातील पहिला मूक चित्रपट, तर १९१३ साली प्रदर्शित झालेला दादासाहेब फाल्केचा 'राजा हरिश्चंद्र' हा भारतातील पहिला 'फुल-लॅथ' सिनेमा. त्यामुळे १९१० ते १९२० हा कालखंड मूक चित्रपटांचाच म्हणावा लागेल.

तंत्रज्ञानातील प्रगतीमुळे सिनेमातील दृश्ये 'ब्लॅक अँड व्हाईट' ची 'कलरफुल' झाली, तर गाण्यांना संगीताची साथ मिळाली. त्यातच वेगवेगळ्या विषयांवर झालेल्या चित्रपटनिर्मितीमुळे १९४० सालापासून चित्रपटसृष्टीला बहरही आला आणि चित्रपटगृहांची संख्याही दिवसागणिक वाढायला लागली आणि नंतरच्या काळात म्हणजे १९८० सालापासून या चित्रपटगृहांचे रूपांतर मल्टिप्लेक्समध्ये व्हायला सुरुवात झाली.

वारे होम थिएटरचे

'होम थिएटर' म्हणजे घरातलं चित्रपटगृह असा या शब्दाचा शब्दशः अर्थ. बरोबर ना ! पण इथे मात्र त्याचा अर्थ थोडासा वेगळा

आहे हे सर्वांना लक्षात येईलच. चित्रपटगृहांचे मल्टिप्लेक्समध्ये झालेल्या रूपांतरामुळे तिकिटांचे दर वाढले त्यामुळे बऱ्याच प्रमाणात लोकांचे चित्रपटगृहात जाऊन चित्रपट पाहण्याचे प्रमाण देखील कमी झाले. सध्याच्या काळात नवीनच प्रदर्शित झालेला सिनेमादेखील एक-द्विद महिन्यांच्या कालावधीतच टीव्ही चॅनेल्सवर दाखवला जातो म्हणूनच की काय बऱ्याच लोकांसाठी 'होम' हे जणू 'थिएटर'च बनले आहे.

२१व्या शतकाच्या सुरुवातीपासूनच लोकांमध्ये 'टीव्ही'बद्दल फार आकर्षण होते. आधी मोजकीच असलेली चॅनेल्सची संख्या अॅटनानंतर आलेल्या केबल व डीटीएच सॉर्विसेसमुळे खूपच वाढली. कोणत्याही चॅनेलचे उत्पन्न हे तो चॅनेल किती पाहिला जातो यावर अवलंबून असल्याने आपल्या प्रेक्षकवर्गाला नेहमी जोडून ठेवणे चॅनेलमालकांसाठी गरजेचे असते. त्यामुळे या स्पर्धेच्या युगात टिकून राहण्यासाठी नवनवीन चित्रपटांचे मालकी हक्क विकत घेऊन घरबसल्या प्रेक्षकांना ते पाहता यावेत आणि आपल्या चॅनेलचे उत्पन्न वाढावे म्हणून हा सगळा खर्च टोप चॅनेल मालकांनी चालवला आहे.

वेड यूट्यूबचे

आज असा कोणताही मनुष्य नसेल की ज्याला 'यूट्यूब' हा शब्दच माहीत नाही. 'आजच्या पिढीला जाम वेड लागलंय बघा त्या यूट्यूबचं', असे शब्द आपल्या

कानावर आजकाल नेहमीच पडत असतात. आता आहे वेड, तर काय करणार. कारण सगळ्या क्षेत्रातील माहिती तिथं एकवटलेली आहे आणि ती माहिती मिळवण्याला आपल्याला लागते तो मात्र काही सेकंदांचा अवधी.

मनोरंजनाचा तर इथं खजिनाच सापडतो, नाही का! वेब सिरीज, चित्रपट, गाणी, लघुपट, माहितीपट आणि आणखी बरेच काही म्हणजे हवं असलेलं सारं काही हवं तेव्हा एकाच छताखाली मिळून जातं. त्यासाठी गरज असते ती एका स्मार्टफोनची आणि इंटरनेट सुविधेची बास! मग तुम्ही या मनोरंजनाच्या विशाल सागरात उतरायला मोकळे. तर मनोरंजन क्षेत्रातील साधनांचा हा प्रवास असाच पुढे चालू राहील मात्र या प्रवासात तंत्रज्ञान आणखी कोणती किमया करेल हे नक्कीच पाहण्यासारखे असेल.

तुंबाडचा थरार!!

तेजसी आगाशे

चित्थरारक अंगावर येणारी दृश्ये..काळजाचा होणारा थरकाप आणि हृदय-मेंदूला थंड स्पर्श करणारी, आत झिरपणारी भीती... असाच काहीसा अनुभव राही बर्वे दिग्दर्शित तुंबाड आपल्याला देतो. चित्रपटाचा ट्रेलर प्रदर्शित झाल्यापासूनच प्रेक्षकांमध्ये त्याची प्रचंड उत्सुकता होती. चित्रपटाचं शीर्षकही आगळंवेगळं आणि रहस्यमय. त्यामुळे तुंबाड या नावाचा अर्थ काय आणि चित्रपटात काय असेल याविषयी अनेक तर्क वितर्क केले जात होते. आता प्रेक्षकांची प्रतीक्षा संपली असून १२ ऑक्टोबर २०१८ रोजी तुंबाड प्रेक्षकांच्या भेटीस आला आहे.

अनेक युगांपासून तो पृथ्वीच्या कुशीत निद्रीत होता. पण एके दिवशी त्याला त्याच्या पूर्वजांनी जागं केलं कारण त्याचा शाप म्हणजे आपल्यासाठी वरदान होतं. हे आहे या भयपटाचं कथासूत्र. आणि इथून सुरु होतो एका थरारक शोधाचा प्रवास. तुंबाडची कथा घडते १९२० सालच्या सुमारास, महाराष्ट्रातील सातान्याजवळील एका गावात. पुण्यातील एका प्रतिष्ठित ब्राह्मण कुटुंबाच्या तीन पिढ्यांभोवती कथानक फिरतं. विनायक राव हा एक तरुण मुलगा. एका धक्क्यातून

नुकताच सावरतोय. अशातच

एका वृद्ध स्त्रीशी त्याची भेट होते. तिच्याकडून त्याला गुप्तधनाची माहिती मिळते आणि लोभाच्या मार्गावर तो खूप पुढे जातो. माणसाची सैतानी लोभी वृत्ती आणि तिथून सुरु होणारा विनाशाचा मार्ग हे चित्रपटात प्रभावीपणे मांडलं आहे. हस्तार या सैतानाची व्यक्तिरेखा म्हणजे मानवाच्या हिडीस भावनांचं जणू प्रतीकच आहे. एखादी गूढकथा तेंव्हाच उत्तम ठरते जेव्हा तिच्यात मानवी मनाशी खेळण्याची प्रचंड ताकद असते. तुंबाड हे त्याचं उत्तम उदाहरण आहे. हा नुसता थरारपटच नाही, तर त्याला एक मानसशास्त्रीय दृष्टिकोनही आहे. भूतपिशाचापेक्षाही एखादा सामान्य लोभी माणूसच किती खालच्या थराला जाऊ शकतो हे चित्रपट इतक्या सुंदर रीतीने दाखवून देतो की प्रेक्षक शेवटपर्यंत खुर्चीला

खिळून राहतात.

हल्ली मराठी-हिंदी भयपट फारसे चांगले बनत नाहीत, त्यांची भीती वाटण्यापेक्षा ते हास्यास्पद वाटतात आणि अतिशय भडक पद्धतीने त्यांचे चित्रण केले जाते अशी टीका भयपटांवर होत असते. परंतु तुंबाड त्यास अपवाद ठरतो. दमदार कथा, तितकीच सुंदर मांडणी आणि व्हीएफएक्सचा वापर या चित्रपटाच्या जमेच्या बाजू आहेत. ७५व्या व्हेनिस आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवात समीक्षक विभागात दाखवण्यात आलेला हा पहिला भारतीय चित्रपट ठरला आहे. नारायण धारपांच्या तुंबाड या भयकथेवर आधारित चित्रपटाची बांधणी केली आहे. अजय -अतुलचं संगीत नेहमीप्रमाणेच उठावदार आणि वातावरणनिर्मिती करणारं. काळजाचा थरकाप उडवणाऱ्या खऱ्याखुऱ्या भीतीचा अनुभव घेण्यासाठी तुंबाड एकदा पाहायलाच हवा.

चित्रपट : तुंबाड
दिग्दर्शक : राही अनिल बर्वे, आनंद गांधी.
निर्माते: आनंद एल राय, सोहम शाह
संगीत: अजय-अतुल
कलाकार: सोहम शाह, अनिता दाते, ज्योती मालशे.

मुद्रक आणि प्रकाशक : डॉ. उज्वला बर्वे (विभागप्रमुख, संपादन व वृत्तपत्रविद्या विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ).

मार्गदर्शक : प्रा. संजय तांबट, प्रा. योगेश बोरोटे, प्रा. संदीप नरडेले.

संपादक : मयुर वाघ, उपसंपादक : तेजसी आगाशे, प्रणित जाधव. बातमीदार : अंकुश फोपसे, चेतन झडपे, सुनंदा पडको. अंक सजावट : साईप्रसाद भिडे.